

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI**

**TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI
TERMIZ FILIALI**

**«KLINIK TIBBIYOTDA
ZAMONAVIY MUAMMOLAR VA
INNOVATSION YONDASHUV»**

**XALQARO ILMIIY-AMALIY
KONFERENSIYA**

2023-yil 28-aprel

KLINIK TIBBIYOTDA ZAMONAVIY MUAMMOLAR VA INNOVATSION YONDASHUV:
Xalqaro ilmiy-amaliy anjumani tezislari to'plami (Toshkent, 2023 yil 28 aprel) / Mas'ul muharrir: Otamuradov F.A. - Toshkent: TTATF, MChJ "TIBBIYOT NASHRIYOTI MATBAA UYI" 2023.

ТАХРИР НАҲ'АТИ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Mas'ul muharrir: t.f.d., dotsent - Otamuradov F.A.

t.f.d., professor - Muxammadiyev R.O.
t.f.d., professor - Vaxidov A.Sh.
t.f.d., professor - Shamsutdinova M.I.
t.f.d., dotsent - Bolgayev A.B.
t.f.d., dotsent - Fayziyeva U.R.
t.f.n., dotsent - Karimova Z.X.
t.f.n., dotsent - Gulyamov Yo.B.
t.f.n., dotsent - Axmedov K.X.
t.f.n., dotsent - Jumayev M.Y.
t.f.n., dotsent - Xojiyev D.Y.
PhD - Rasulov Sh.M.

Inson qadr-qimmatini ulug'langan, manfaatlarini ustuvor yurtida yuksalish va taraqqiyot bardavom bo'ladi. E'tiborlisi, mustaqillik yillarida mazkur tamoyil asosida mamlakatimizning barcha jabhalarida ijobiy o'zgarish va yangilanishlar kuzatilib, xalqimizning erkin va farovon yashashi, baxtli hayoti yo'lida izchil islohotlar amalga oshirilmoqda.

So'nggi yillarda mamlakatimizda Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida keng miqyosli islohotlar amalga oshirilib, davlat boshqaruvini tubdan yangilash, ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarini modernizatsiyalash borasida yangilanish va tashabbuslar boshlandi. Shu bilan bir qatorda, tibbiyot sohasidagi yetuk Respublikamizdagi va xorijiy olimlar bilan tajriba almashish maqsadida «Klinik tibbiyotda zamonaviy muammolar va innovatsion yondashuv» nomli ilmiy-amaliy konferensiya o'tkazildi va natijada Surxondaryo viloyatidagi OTM va tibbiyot tashkilotlari xodimlari uchun tibbiy ta'limdagi zamonaviy ilmiy tadqiqotlar, dolzarb masalalar, yutuqlar va innovatsiyalar, muammolar va ularning yechimi bo'yicha dolzarb muzokaralar olib borildi va tavsiyalar ishlab chiqildi.

Саматова Л.Д., Бобожонова Ш.Д. / Авидность при TORCH – инфекции	171
Shodmonova S.Ch. / Jismoniy mashqlarning inson tanasiga ta'siri.....	173
Samatova L.D., Bobojonova Sh.D., Raimova D.A. / Sitomegalovirus infeksiyasi markerlari aniqlangan tez-tez kasallanuvchi bolalarda immunotrop davoning samaradorligi.....	176
Usanov Sh.M., Shoymurodova D.A. / Noto'g'ri ovqatlanish oqibatlari va uning yuzaga keladigan kasalliklar	179
Toshtemirova N.B., Muzaffarova N.Sh. / Mikrobiogen elementlarning inson hayotidagi makrobiologik ahamiyati	182
Tangirkulova K.S. / English medical terminology.....	183
Turdimurodov B.Q., Jo'rayeva A.A. / Tibbiyotda tibbiy masalalarni yechishda axborot texnologiyalari	185
Tojimurodov M., Boyqulov T.T., Xursandov I.A. / Bolalarda siydik nayi toshlarini zarb to'lqinli litotripsiya yordamida davolash	189
Turdikulova G.N., Sattorova S.Sh., Kenjayeva S.S. / Hududlar iqtisodiyotini rivojlantirishda boshqaruv hisobida budjetlashtirish va xarajatlarni nazorat qilish tartibini takomillashtirishning o'rni.....	192
Toshpo'latov A.Y., Rasulov Sh.M. / Askaridoz kasalligi va uning profilaktikasi.....	195
Толипова Н.К., Латипова Ш.А., Тогаев М.К. / Лечение дисбактериоза у детей.....	198
Турсунбоев А.К., Каримова Н.А. / Гломерулонефрит касаллиги мавжуд болаларда буйрак қон оқимининг ўзгаришини баҳолаш ва таққослаш.....	201
Turaxonov A.M. / O'zbekiston yoshlarida vatanparlik munosabatlari shakllanishi asoslari	203
Tilyakov A., Shermatov U. / Complex managing the patient with osteogenesis imperfecta: a multidisciplinary approach.....	206
Usanov Sh.M. / Milliy madaniy markazlarning ma'naviy sohadagi o'rni.....	212
Usanov Sh.M. / Millatlararo munosabatlar rivojlanishi taraqqiyot poydevori sifatida	214
Хонов С.Ш. / Фурнье гангрена сини даволашда вакуум терапия	216
Хамидова Г.С., Артиков Х.К. / Мониторинг применения антибактериальных препаратов среди студентов высших учебных заведений в Хорезмской области	218
Ҳайитов А.А. / Семизликда лапароскопик усулда ошқозон вертикал резекциясининг сурхондарё вилоятида қулланилиши	221
Хонов С.Ш. / Қандли диабет билан оғриган беморларда Фурнье гангрена сини кечиши	222
Хонов С.Ш. / Фурнье гангрена сининг қандли диабет билан оғриган беморларда кечиши	224
Ҳайитова Ш.И., Мухидинова Г.А. / Ўқувчилар мактаб жиҳозларнинг болалар саломатлик ҳолатига таъсири.....	226
Ҳайитова Y.D. / Tibbiyot texnikasining rivojlanishida biofizika fanining innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida takomillashtirish	228
Худайназарова С.Р., Курьязова Ш.М. / Оценка вариабельности сердечного ритма у детей.....	230

ГЛОМЕРУЛОНЕФРИТ КАСАЛЛИГИ МАВЖУД БОЛАЛАРДА БУЙРАК ҚОН ОҚИМИНИНГ ЎЗГАРИШИНИ БАҲОЛАШ ВА ТАҚҚОСЛАШ

Турсунбоев А.К., Каримова Н.А.

Тошкент Тиббёт Академияси

Муаммо долзарблиги. Болалардаги гломерулонефрит (ГН) учрашм ва оғир кечиши жиддий тиббий ва ижтимоий муаммодир. Уларнинг ривожланиш частотаси, албатта жиддийлиги, даволаш мураккаблиги ва асоратининг хар-хиллиги уларга муаммонинг долзарблигини ва янада эътиборни кучайтиришни тақозо этади Бу сийдик тизими касалликлари таркибида етакчи ўринлардан бирини эгаллайди ва сурункали буйрак етишмовчилиги ривожланишининг умумий сабабидир

Ишнинг мақсади. Сурункали гломерулонефрит мавжуд бўлган беморларда буйрак қон оқимининг бузилишини аниқлаш, касалликнинг шакли, босқичи ва оғирлигига қараб аниқланган бузилишларни қиёсий баҳолаш.

Материаллар ва усуллар. 2017-2020 йиллар мобайнида кўп тармоқли ТМА клиникасининг болалар нефрологияси бўлимида 87 та турли хил СГН шаклидаги бемор болалар текширилди. Улардан 56 нафари ўғил болалар ва 31 нафари 13 ёшдан 15 ёшгача бўлган қиз болалардир. Турли хил СГН генезига эга бўлган беморларнинг гуруҳлари буйрак шикастланишининг ёши ва буйракда ялиғланиш процессининг кечиш даражаси билан таққосланган. ЭхоКГ, қорин бўшлиғи ва ретроперитонеал макон томография ва ултратовуш текшируви, беморлар умумий клиник, биокимёвий тадқиқотлар, ЭКГ ўтказилди. Буйрак қон оқимининг функционал бузилишларини баҳолаш учун, шунингдек, барча касал болалар буйрак томирларини XDI-500 (Philips, Holland) мутахассис тамонидан доплер текширувидан ўтказдилар. Назорат гуруҳидаги субъектларнинг ёши 13 дан 15 ёшгача (ўртача ёш $13,7 \pm 1,2$ ёш). Олигоанурия босқичида, шунингдек диурезни тиклаш босқичида СГНнинг турли вариантларида буйраклардаги қон айланишининг ўзгариши қиёсий таҳлил қилинди. Олинган маълумотлар лицензияланган Медстат дастури ёрдамида қайта ишланди. Намуналарни таққослашда фарқ $p < 0.05$ да муҳим деб ҳисобланди.

Мухокама. Олигоанурия босқичида ҳар учала гуруҳдаги беморларда гемодинамик жиҳатдан аҳамиятли буйрак гемодинамик бузилишлар аниқланган бўлиб, бу назорат гуруҳи кўрсаткичларидан сезиларли фарқ қилган ($p < 0.001$). Барча ҳолларда, олигоанурия босқичида буйрак артерияларининг асосий қисмларида қон оқимининг тезлиги назорат гуруҳидаги тегишли кўрсаткичлардан анча паст бўлди. Бу Vps, ва Ved қон оқимининг асосий буйрак артерияси ва унинг сегментлари (ёйсимон, халқасимон ва сегментар томирлар) даражасига ҳам боғлиқ.

Бунинг сабаби қон оқими ва унинг таркибий қисмига - буйрак артериялари ва артериолларнинг периферик қаршилигининг умумий периферик қаршилигини ошиши эди. Бундан ташқари, миокарднинг шикастланиши (шиш, дистрофик ўзгаришлар) ва унинг систолик ва диастолик дисфункцияси туфайли юрак чиқишининг пасайиши сезиларли даражада бўлди. СГН бўлган болаларда интерстициал буйрак тўқимасининг инфилтрацияси. Қаршилиқ индекси барча ҳолатларда ортди ва сезиларли даражада ($p < 0.001$) назорат гуруҳидаги маълумотлардан фарқ қилди.

Преренал генезли болаларда СГН билан олигоанурия босқичида доплерография бўйича қуйидаги ўзгаришлар аниқланди: юқори систолик курс 59,5 га камайди, 0,2

см/с, охирги диастолик курс 14,90 эди, 1,12 см/с, систолик нисбат назорат гуруҳидаги маълумотлардан юқори бўлди ва $4,20 \pm 0,02$ эди, қаршилиқ индекси $0,75 \pm 0,05$ бўлди. Субренал СГН да энг юқори систолик тезлик $64.01 \pm 0,25$ см/с га камайди, охирги диастолик тезлик $20.3 \pm 0,3$ см/с га тенг эди, назорат гуруҳидаги маълумотлардан юқори бўлди ва $3.12 \pm 0,08$ га тенг еди, қаршилиқ индекси $0.69 \pm 0,02$ га оширилди.

Олигоанурия босқичида доплерометрия маълумотларини таҳлил қилиш преренал ва буйрак СГН бўлган беморларнинг гуруҳларида гемодинамик маълумотлар сезиларли даражада ўзгарганлигини аниқлади. Шундай қилиб, преренал СГН гуруҳида пулснинг энг кам қиймати 47.19 см/с ва максимал 70.9 см/с ташкил қилди.